

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Державний заклад
„Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка”
Інститут фізичного виховання і спорту

**КУЛЬТУРА ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ,
РЕАБІЛІТАЦІЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

*Матеріали
X Всеукраїнської науково-практичної конференції*

29 – 30 листопада 2012 р.,
м. Луганськ

Луганськ
ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”
2012

<i>Гаврилов И. И., Афонин Д. Н.</i> Механотерапия при консервативном лечении пациентов с контрактурами коленного сустава.....	54
<i>Гальченко И. Е.</i> Иппотерапия как один из основных методов физической реабилитации при детском церебральном параличе.....	60
<i>Глазков Э. А.</i> К вопросу адаптации иностранных студентов при обучении в Украине.....	65
<i>Горащук О. С.</i> Використання ігрової технології на уроках основ здоров'я.....	67
<i>Грибок Н. М.</i> Застосування оздоровчих технологій у процесі фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи.....	69
<i>Енейем Уайл, Бугеря Т. Н.</i> Комплексная физическая реабилитация при ревматоидном артрите.....	74
<i>Жигульова Е. О.</i> Сучасні підходи до організації освіти в галузі здоров'я.....	79
<i>Загной Т. В., Бабасва Г. В.</i> Творча діяльність тренера і підвищення його професійної кваліфікації.....	83
<i>Зімін М. Ю.</i> До питання використання фізичних вправ при сколіозі.....	87
<i>Іванчик Р. О.</i> Формування культури здоров'я в майбутніх менеджерів у вищих навчальних закладах.....	92
<i>Іванчикова С. М., Лобко В. С.</i> Фізична реабілітація людей з ожирінням.....	95
<i>Карпенко М. І.</i> Саморефлексія та самоосвіта вчителів як методи підготовки до	

Т.В. Загной, А.В. Бабаєва (Луганськ)

ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ТРЕНЕРА І ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

Анотація. Загной Т. В., Бабаєва А. В. Творча діяльність тренера і підвищення його професійної кваліфікації. У статті основну увагу приділено спортивно - педагогічній творчості тренера, метою якого є вдосконалення його професійної діяльності. Виділено складові творчої діяльності тренера.

Ключові слова: тренер, творчість, творче мислення, креативність, творчий потенціал, тренерська діяльність.

Аннотация. Загной Т. В., Бабаева А. В. Творческая деятельность тренера и повышение его профессиональной квалификации. В статье основное внимание уделено спортивно - педагогическому творчеству тренера, целью которого является совершенствование его профессиональной деятельности. Выделены составляющие творческой деятельности тренера.

Ключевые слова: тренер, творчество, творческое мышление, креативность, творческий потенциал, тренерская деятельность.

Вступ. Сформовані в країні і світі тенденції розвитку спорту вищих досягнень обумовлені високим рівнем вимог, що пред'являються спортивною діяльністю до особистісних, функціональних і адаптаційних можливостей суб'єктів спортивної діяльності. Тому в якості одного з пріоритетів у підготовці спортсменів високої кваліфікації стає активація творчого потенціалу особистості тренера, з яскраво вираженою активною суб'єктною позицією, здатної швидко адаптуватися в мінливих умовах життя і впливати на високі спортивні досягнення своїх вихованців [2].

Завдання педагогічної та професійної відповідності сучасного тренера, вчителя, вихователя можливостям реальної практики з фізичного виховання та спорту висуває діалектично обумовлене питання: від чого в більшій мірі залежить успіх у майбутній професійній діяльності: від системи отриманих науково-практичних знань чи досвіду творчої спортивної роботи? Що переважніше в соціальному статусі випускника: знати або вміти? Що вагомніше: "знає, але не вміє" або "не повністю знає, але вміє"?

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існує ряд теоретичних міркувань з приводу розуміння творчої діяльності, поняття "творчості", "творчого потенціалу", "творчого мислення". Так, Б. Ананьєв вважає, що творчість - це процес об'єктивації внутрішнього світу людини, а творче вираження є вираженням інтегральної роботи всіх форм життя людини,

проявом його індивідуальності. Термін "творчість" вказує на діяльність особистості і створення нею цінностей, які з фактів її персональної долі стають надбанням культури [1].

Л. Виготський, Д. Єльконін, А. Петровський, О. Дьяченко та ін в основі будь-якого творчого процесу виділяли здатність до образного мислення. Творче мислення охоплює розумові процеси, що призводять до отримання рішень, створенню незвичайних і оригінальних ідей, узагальнень, теорій, а також художніх форм. [3].

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконується в рамках науково-дослідної роботи «Теоретичні та методичні заходи підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту», що здійснюється на кафедрі спортивних дисциплін ДЗ «Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» (державний реєстраційний номер 0110U000395).

Мета нашої роботи – узагальнити сутність і зміст творчого потенціалу особистості тренера та підвищення його професійної кваліфікації.

Результати дослідження. Спорту вищих досягнень торкнулися зміни сучасного світу. Швидкозмінні умови вимагають від тренера не тільки ділових, педагогічних, організаційно-комунікативних якостей особистості, але і творчих здібностей, що дають можливість в умовах змагальної діяльності винаходити нові форми і методи тактичної та технічної боротьби [4].

Тренер - безпосередній творець навчально-тренувального процесу.

Ефект діяльності тренера багато в чому залежить від його здатності педагогічно осмислити та інтерпретувати науково-методичну інформацію. Це одне з загальних умов професійної творчості.

У середовищі тренерів є різні погляди з цих питань і висуваються різні вимоги до наукових досліджень, науково-методичним роботам і практиці. Практика показала: чим вище рівень розуміння науково-методичної інформації і чим глибше теоретичний підхід до неї, тим успішніше здійснюється її включення в навчально-тренувальний процес. І навпаки, вузькоутилітарного ставлення до інформації обмежує сферу її використання [6].

В результаті узагальнення всієї сукупності наукових досліджень і досвіду практичної діяльності в області спортивного плавання створюється проект багаторічної підготовки спортсменів. Цей проект тренер отримує у вигляді програм, рекомендацій, навчальних посібників і т.д. Однак у них показаний лише загальний, усереднений шлях до мети. Справа тренера - творчо використовувати ці матеріали для досягнення цілей навчально-тренувального процесу з конкретними спортсменами. Реалізуючи приписи, укладені в програмі, тренер діє самостійно, застосовує нові засоби і методи

чи старі в новому поєднанні. Таким чином, інструкції, вказівки, зафіксовані в програмі, - необхідна передумова розгортання його самостійної творчої діяльності. У роботі йому необхідний весь комплекс знань, які були покладені основу при складанні програмно-методичних документів [7].

Важливий орієнтир у роботі тренера - передовий досвід інших спортивних педагогів. Вивчення та узагальнення досвіду своїх колег дозволяє виявити зразки ефективної професійно - педагогічної діяльності, працювати за кращими еталонам. А це дозволяє підняти рівень навчально - тренувального процесу у своїх групах на новий рівень. У зв'язку з цим слід пам'ятати, що передається не сам досвід, а його ідея. У повсякденній діяльності тренер часто повинен швидко приймати рішення, нерідко без достатніх підстав, керуючись інтуїцією, тренерським чуттям. При цьому інтуїція передбачає, з одного боку, накопичення досвіду, осмислення великої кількості фактів, з іншого - подальший аналіз рішень, прийнятих інтуїтивно. Тому інтуїцію тренера необхідно розглядати як його власний, особистий досвід проведення навчально-тренувальної роботи. У ній виявляються такі необхідні якості особистості тренера, як здатність діяти нешаблонно, враховувати індивідуальні якості кожного займається, педагогічний такт і ін.

Аналіз своєї роботи призводить до накопичення фактів, а осмислення цих фактів у системі знань про спорт - до вдосконалення цієї системи. У першу чергу це відноситься до методики навчання і тренування в плаванні. Тренер з розвинутим науково-педагогічним мисленням може самостійно поставити експеримент і, отримавши достовірні результати, внести певний внесок в науку про плавання. Організаційна сторона навчально - тренувального заняття з плавання в найбільшій мірі залежить від самостійного і творчого підходу тренера до справи. Урочна форма занять з плавання - це відшліфована часом, довела свою ефективність форма організації навчально-тренувального процесу. Але в ній є і слабка сторона. Це неминучі труднощі при урахуванні індивідуальних особливостей займаються, його індивідуального темпу спортивного вдосконалення. Засіб подолати ці труднощі - у поєднанні індивідуальної і групової роботи. Від того, як це поєднання вдається тренеру, залежить ефективність діяльності тренера [5].

Складовими творчої діяльності тренера є:

- досвід творчої діяльності, що надає впевненість у правильності обраного підходу в спілкуванні з дітьми та безпосередньої взаємодії з учнями (обумовлений творчим потенціалом особистості);
- психолого-педагогічні та спеціалізовані знання;

- креативність, нові ідеї, що дозволяють знаходити і застосовувати оригінальні та нестандартні рішення руховий;
- руховий досвід, як специфічний показник, без якого неможливо говорити про професійну придатність спортивного педагога [4].

Однією з основних форм підвищення кваліфікації тренера є самоосвіта - систематична самостійна робота з поглиблення загальнокультурних і професійних знань і вдосконалення педагогічної майстерності тренера.

Першорядну роль у підвищенні педагогічної майстерності тренерських кадрів відіграють факультети підвищення кваліфікації. Це важливий канал оперативної інформації про досягнення теорії плавання і передової практики, є засобом реалізації в життя рекомендацій наукових досліджень, конференцій, симпозіумів.

Сучасні соціокультурні умови та фактори диктують необхідність вдосконалення існуючої системи соціального управління розвитком творчого потенціалу тренера. Від ефективності цієї системи залежить якість підготовки спортсменів та їх конкурентоспроможність на світових змаганнях. Необхідні психолого-педагогічні принципи розвитку творчого потенціалу тренера, засновані на концепції управління навчально-змагальним циклом, загальні закономірності, принципи адміністративного та соціально-психологічного впливу, основних управлінських функціях і стратегічною метою - досягнення вихованцями високих результатів на світових змаганнях.

У подальших дослідженнях ми плануємо розглянути креативність як підстава (фактори) творчого процесу.

Література

1. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания / Б.Г. Ананьев. – СПб.: Питер, 2001 – 288 с. **2. Балькин А. И.** Теоретические аспекты творческого потенциала тренера высокой квалификации / А.И. Балькин, Т.В. Балькина-Милушкина // Теория и практика прикладных и экстремальных видов спорта. - 2010. - N 1. - с. 79-82. **3. Выготский Л.С.** К вопросу о психологии творчества актера. Ч. 2 / Л.С. Выготский // Собр. соч. – М., 1984. – с.321. **4. Деркач А. А.** Творчество тренера / А.А. Деркач, А.А. Исаев. – М.: Физкультура и спорт, 1982. – 237 с. **5. Каунсилмен Д. Е.** Спортивное плавание / Д.Е. Каунсилмен. – М.: Физкультура и спорт, 1982. – 208 с. **6. Озолин Н. Г.** Настольная книга тренера: Наука побеждать / Г.Г. Озолин. – М.: АСТ, «Астрель», 2004. – 864 с. **7. Платонов В. Н.** Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте / В. Н. Платонов // Общая теория и ее практические приложения: учебник тренера высшей квалификации. – М.: Советский спорт, 2005. – 820 с.